EUZKEL-ATALA

AZKOITI

ERRI JAIAK

Aurtenguak zarata aundia dute pelotari bikañak, txirrindulari azkarrak, laisterkari onenak, neska-mutillen dantza-sariketa, aurrezkulariak, Eleizan berriz? "probintzi" guztian ez bezelakoak.

Ikusten danez udal etxian bada oraindik euskotasuna: baño bada zeru eder ortan odei beltz bat ďana illuntzen duana, arrotz kutsuba errian utziko duana Zezenketa. Ikusketa au antolatu dutenak, berari lagundu diotenak, zezen billa ibilli diranak etxian gorde dute nunbait eusko zaletasuna beraz ez dute gure txalorik izango.

ANTZERKI JAIA

Bañan baditugu oraindik mutill eta neska jatorrak euskozaletasuna, ez mingañakin, baizik egitetan azaldu eta zabaltzen dutenak. Aiñ eduki antzeztu zuten orain amabost egun "Amets-goxoak" eta "Damuba Garaiz" notiñak eskatu eta ďatorren igandean berristatzera dijuaz.

Gañera diote datorren illerako "pretz-pretz" dituztela antzezki goxo "Iziartxo" Garitaonandia Bitor apaiz jaunak egiña eta aiñ beldugarria eta era berean xamurra dan "Maitasun eta Gorroto" au ere Goldaraz' Joseba apaiz gazte agurgarriak antolatua.

Nere txalorık sutsuena zuentzat batzokiko antzezlari bikanak, jarraitu bide ortatik, izango dituzute arantzak, zulatukó diztkitzute biotzak bañan zitalkeri guztien gañetik azalduko da eta goraldu̇ko da zuben euskotasuna.

KEIXETA.

✤ ✤ ✤

ELEIZ JAI

Uriko jaiak bere zaindari Andre Mari eta Deun Erroka goralpenaz, 14'an txadon nagusia abesbatzak illuntzian abestuko du "Agurra" bat abotsetara Azpiazu Toribi' erriko seme ateria G. B. bera, 15'an bederatzi terdietan ibildeuna kalletan eta amarretan jaupa nagusia, bertan abestuko dute irakasle L. Réfice'ren iru aboseta eta beste guztiek abestutzen duten jaupa ederra, txonitza egingo du jaupari euskeltzale Sudupe Josebak. 16'an bedératzi terdietan antziñatik egiten dan ibildeuna Deun Erroka iduriagaz eresbatzakin udal eta guzti, 10'tan jaupa nagusia abestutzen dutela "Mitterin" lau abotsetara, amairan agurtza. Udalak jarri ditun jaiak 14'an, 15'an, 16'an, 17'an eta 18'an.

14'an arratsaldian kale jira txistulariak dultziñeruak eta eresbatzak; 15'an goizian sei terdietan esnatzeko jotaldiak, txistulari, dul'ziñero, eresbatzakin, amaiketan eresbatzan jotaldia, ondoren "Antzintzike" larien sariketa, beren ibilli aldia izango da zazpi bat kilometro, lenbiziko saria Udalkopo eta 100 laurleko; bigarren, 100 laurleko, eta jarraitzen du 80, 70, 60, 50, 25, 15 eta beste tresnak, oarra nai duten guztiak aske dute etortzia arratsaldeko lauretan eskuzko pelota partidu ederra aldebatetik Murua eta Ubilla aurka Sustarra ta Urzela. Gero erromeria eta arratsian suzko erreberak enparantzan; 16'an aurreko egunian bezela sei terdietan goizian kalejirak, 11'tan Deun Erroka deritzon izeneko aurrezko antziñatik dantzatzen dana; arratsaldeko lauretan partidua Atano IV eta Salegi aurka Etxaniz ta Txikuri; gero eguneko eran erromeria, eta arratseko zuak, soñua ugari ďala eresbatza, dultziñero eta txistulariaz.

17'an. Ganaduen sariak urikuentzat, aldudiak eta Udalak jarri dituztenak, orretarako atera dituzte agerkaiak. Goizian 11'tan partidua Unzueta ta Olalde aurka Etxaniz II eta Casteic, lauretan sari banaketa, ondoren partidua Atano I aurka Argiñano, ondoren erromeria illuntzera arte.

18'an. Zazpitan goiz jotaldiak eresbatza, txistulari, dultziñero 11'tan txirringulari gaztien zariak 40 enbat kilometruan ibiltzen dirala, lenbizikoa 100, laurleko bigarrenak 80 eta jarraituaz 70, 60, 50, 40, 30, 20, onek sariak ďira nai duten guztientzat, eta errikuetzat gañera lenbizikoa 15, 10, 5. Ondoren dantzatuko dira ezpatadantzariak makildariak eta beriala aurreskularien sariak, lenbizikoa 50 laurleko, bigarrenak 40, irugarrenak 30, laugarrena 20, oarra nai duten guztiak etortzia sariketa orretara azke dute.

Arratsaldian 4'tan partidua onela: Irureta III eta Juaristi aurka Txiki III ta Etxaideri ori bukatzian dantzarien sariketak, biko neskatza mutillentzat, nai duten guztiak bildu litzezke bertara etorri gaztiak asi Bilbo eta Donosti bitartian dantzari gazte bikañik baďago ta, lenbizikoa dago 60 laurleko gero 45, 30, 20, 15, 5, sariak amaitzean dantzatuko dira ezpatadariak eta makildariak eta gero jarraituaz erromeriak illuna arte.

NASKALDIA

Igandian besarkatu giñuzen gure lagun Bilboko Zubizarreta eta "Aberri" idazlia.

Baita gure artean degu ikubilkari Lete Pantzeka onei laguntzen diogu atsekabian bere anai Joseba Miren Jaunak bereganatu dio.

Batzokiko ezpatadanzariak gogor ari dira gertatzen uriko jaietarako uste danez beñere baño ederraguak aterako ďira, eta berak ikusteko pozik dago erria eta ¿euskaldun zintzoak Batzokiko gora berak maite dituztena nola ez? gora mutil gazte leialak, eta berakin batera Larrañaga' Jokin ta Agirre Martin euskotar zintzo beren irakasleak.

EGI-ALDE.

AZPEITI'TIK

URTE BETETZEKO IL APEZA BAT

Erri ontan leial bat izan bada, Arin' Iñaki bai zan. Osatzaletza zan bezelan bete bearra, ta dunek ta ez dunek danak nai zuten. Ain ona zan bera ze, guziakin zegon ondo. Gaur ondo azaldu da txaďon nagusian, berak notin'en aldera zuban doai ontsuba. G. B. il zan ona, ta bere alargun, seme alabek ta beste aide minsuai biraltzen diet nere agur samiña. Irakasle. Aita, gure bat, il zanaren al de...

AZPEITARRAK

Erruki-Etxeko Ikusketa notin askok ikusi dute. Atzeratuak zaudetenok agudo ibili laster kandaduz itxiko ďuteta, damu izango dezute.

BASARRITARREN POZA

Illaren 8'ko 8'tan. Bi bazarri andratxo ziraden tratu bideruntz ta batak besteari zion auxen da erregadiu ederra bota diguna gure Jaungoikoak ¿e? Bai, orixen! Gure arto baberrunek zer girue daukaten ¿e? Bai maite! Kale batzuk asarre xamar omen ituan ba euri eske basarritarrak ziranian? Bai, bañan oraiñ baberrun asko ikustean poz izango ditun? Bai orixe Lakatiko sei errialean izate aren. Ago ixilik, lapiku!

URREKO ZOROA.

BERGARA

DEUN IÑAKI

Emengo euskaltzale zintzoak urtero bezela ospatu zuten Iñaki maitiaren egun zoragarria. Goizian zortzitan domekaren lekaide txadonan euki zuten Jaun-artze ta jaupa. Ordubatian batzokiko gela nagusi ederrian ,euki zuten otoruntza, baturik bertara irurogei lagun. Bazkai bitartian benetako anaitasunezko izakera agertu zan. Gure txistulariak ere urtero bezela eren agerpena eiñ zuen sekulako erakidetasun polita, asirik gure Deun Iñakiren abesti politarekin eta abar, orrela erakutsirik gure txistulari jator onek eren trebetasuna. Aurreskua ere gertatu zan beriala baďa Batzokiko gela eder au guztirako gertatzen da ta, an ikusi genduzen gizon sendo ta urtetan gora sa̍mar daudenak sekulako anka-jasotze ta aupa egiten. ¡Ori sasoia Jokin ta Dionisi. Gauza baten palta bakarrik billatu zaiogun aurrezko oni... ta da, emakume paltia. Asko gogoratu giñan urtero otoruntz onetara juaten ganok gure lagun maite Kepa Enbeitarekin eta Kepa Barrenetxea Arandorekin (G. B.) bada onek eren izneurtu edo "bersoakin" aua zabalik eukitzen giñuzen eren jakinduriz betetako olerki ederrakin. Opa dizugu ba biotz biotzez Kepa, zu al dan laisterren sendatzea ta gure artian berriz len bezela ikustia.

JAUPA BERRIA

Deun Iñaki egunian Burgos'en eman zuan lenengo jaupa Jesuiten txadonan Agirreola Pantzeskak. Nere zorion agurrenak berari eta bere guraso eta sendi euskaltzale onei.

ITZALDIAK

Entzun degu ille one 15'an, Ama Neskutsaren egunian Deun Kepa'ko txadon nagusian izango duala amarretako jaupa nagusian erriko xeme dan Agirreolea Luziano, Jesuitiak.

Baita bere anai Pantzeskak egun ortan, egingo du bere lenbiziko itzaldia Elgetako txadon nagusian.

JAYOTZA

Deban, Garate' Miren, emengo alaba, euki du alabatxo polit bat, ipiñirik kristau barriari euskerazko izen Miren Iziar. Zorionak.

ITURRIOTZERI

Orrela egoten bazera, euskal-atala gerua ta laburraua etorriko da.

IZURME.

ERANDIO BEKOA

ERRI ONTAN BATZENDANA

Igaro dan illean batu da erri ontan "Impuesto de arbitrios" esaten dauleko, onelako txanponak. Arduagaitik 23.628,21 laurleko. Aragiya ta arranagaitik, 5.608,10 laurleko. Plazan saltzen danagaitik 3.021,25 laurleko. Guztiz egiten dabe 32.258,06 laurleko batu diuzanak. Igaro zan urtean ill ontan batuzan 3.322,13 laurleko gitxiago ta ikusten dauez Erandio urtero urtero gorau dua, ta txanpon geiyago zartzen da. Udala sakelian. Olan aurreratu leike.

EUSKO LANGILLEN BATZOKI BARRIYA

Alzaga'ko eusko langilleak aurrera duaz. On eztala denbora asko, artuben batzoki bat lengua txikia zala ta, ta orain artu dabe beste bat aundiyago etxe barri baten. Au jarriko da lenbiziko bizitzan ta asmua daukoye akeita ta antzokiya jartzia. Esango degu aurreratxuan zer dagon gauza onegaz ta bitartian aurrera. Jo ta keia.

NERE BAIMENA

Irakurri degu EUZKADI'n Madariaga' Markelin'en bertsuak edo oleskarijak, ta Amez'ek jarri dauzenak bere bai. Nik ezdek ezautsen Beristain' Imanol jauna, baña bai daukat entzutia zelan dan gizon ona ta euskeltzale jatorra. Gañera egin deuela ondo danari bera Udalan egon zanian, ta gero be danantzako euki duela beti ondo egitea. Onelako jaunari ondo dago Madariaga jauna esan ďeuna egitea ta zeozer balijo badeu nere laguntasuna agindu.

ALTZAGA'KO TXORIA.

GERNIKA

ERESI

Ona emen datorren igandeko eguberdian geure eresbatzak zertzuk yoko dituan:

1'go.—"De rompe y rasga", Franko'rena.

2'g. —"Poeta y aldeano", Suppe'rena.

3'g. —"Nere maiteari", Basabe'rena.

4'g. —"Príncipe Carnaval", Serrano.

PELOTA

Astelenean, arratsaldeko lauretan Irureta bigarren eta Mallabiak Ulazia eta Altunari jokatuko dautse.

Iganďean eztaukagu, eguraldi ona egin ezkero emen partidurik, eta Lekeitio'n jokatuko dabe Etxabe laugarren eta Artamendi geure Gorri eta Artazo'ri.

GOTZAIN BAT

Geure alkate jaunaren etxian daukagu Gallipoli'ko Gotzain dan Betanzos Joseba Mirena Aba gurgarria.

Etorri ta berialaxe bere lenengo ikertaldia bere sendiarentzat eta Luno'ko txaunburu Omaetxebarria Ermenejildotzat izan zirean.

Lumotarrok pozik artu eben euren erritarra.

EDERGARRIAK

Geure txaunburu ona dan Iturraran jaunak bere eleiz nagosia edergarriz aoainduaz daroa.

Orain, jai aurrian, pulpitu barri-eder bi ipinten diardue Basterretxea eta Amurrio langilleak.

MARGOLARIAK

Geure adiskide diran Zaldunbide ta "Mon" margolariak erakusketa bat egingo dabe datozan jayetan.

Sarreria duban izango ei-da, eta bertan Bilbao, Eibar da Gernikako ezagun askoren "karikaturen" gañera, aspalditxuon Txaparritok margoztu dituen lauki eder asko ikusi ďira.

JAYAK

Ezer eztagola, nok diño?—Gaur beintzat egurastokia argi-margodunez estaltzen asi dira, eta gau-suak be ei-daukoguz, eta Ziziliako eresbatza be ei-jatorku eta nik eztakit zenbat su-ziri be eskatu ei-dituez da Andra Mari eta Erroka deunaren prozeziñoak be egongo ei-dira ta... Ezer eztagola?... Gentiak edozer esaten dau. ¡Barritxuok!!

TESTAMENTU EDERRA

Rabelais eritxon gizon batek, ona emen, bere azken-nayan zer idatzi eban:

Ezer eztaukat, askotxu zor dot.
beste guztia, landerrai emon".

BELU-MENDU.

IZURTZA

MAÑARIKO JAIETARA?

Zurrumurrua dabil egunokin erri onetako ezpatajantzariak Mañariko jaietara juango ete dirian.

Gure naia izango litzake jai orretan egon daitiela jantzariak nai erri batekuak nai bestekuak. Euskalerriko erri guztietan agintarien eskuetan dago onetariko jaiak (esaten da) euzkel oitura jaiak edo bestetakuak izatia, eta Udal etxietan arduria daukan guztiak biartuta dagoz geure jolas garbiak zabaltzeko geure jolasak diralako osasuntsuenak alai eta bikañenak diralako au eztogu guk bakarrik itandu Ameriketa aldian Madrid, Londres, Paris eta beste leku askotan batez be gure aurreskulari eta ezpatajantzariak zoratuta izten ditu atzerritarrak eta guk zegaitik ostikopetu geure geuria dan jantza txalogarri au? Kendu, kendu... geuria galtzen dabizanoi.

ARTU DOGU

"Euzkerea" elburuagaz agertzen dau aldizkingi eder bikain bateta atsegintasun aindi bategaz irakurri dogu beronen irakurgai mamintsu eta edergarriak.

Onetariko asko biar doguz euzkotarrok lo zorrotik esnatzeko eta kaballero eta señorita artian lotsa barik euskeraz itz egiteko.

Igaro dau igandian Durango'ko Moreno'ren autobus edo bilbel baten juan zirean Gazteizeruntz txistulari mardo bat, guztiz alai igaro ziran euren txistuari otz eragiten urte askotan olantxe igaro daizue gixon alegeok.

✤ ✤ ✤

Gure udal gixonari txaluak bialtzen dautseguz euren zintzotasunagaitik lengo egun baten ikusi doguz txadonako atetatik eskegita gure udal onek aurtengo urtian izan dituan erriko artu eta emonak. Irakurri izan dituguz lerro guztiak ta atsegintasun benetakuagaz ikusi ta esan geinke guztira txindi askotxo geratzen dala datorren illako erriko jaietan asko eralgi arren bere. guk uste dogu aurtengo erri jaiak iñoz ez lako baso usaindunak izango diriala. ¡Aupa, mutillak!

ARTZAÑA.

MAÑARI

YUAN-ETORRI

—Eguenian egon ziran emen Pagola' Koldobika ta Markaida' Imanol abade yaunak.

—Bilbo'tik etorri zan egun batzuk igaroten Oteiza' Todore andrea bere neskatuakaz.

—Urkiola'n dago bederatziurren bat egiten Ariznabarreta' Atanese emengo irakaslia.

—Eibar'tik etorri ziran Zabarte' Telespor eta Kapanaga Baleren.

BEDERATZIURRENA

Asteartian asi zan Jasokundeko Andra Mariya'ren bederatziurrena. Gabeko zortziretan egiten ďa, ta erriko zaindariya zelan dogun lagun asko eltzen da bertara.

ARRENTZA

Igaro dan asteko sapatuan egin zan arrentza edo errogatibia Urkiola'ra. Ainbat lagun yuan zan. Gero oitura dan lez ainbatek igaro eben eguna San Juango landan.

EZKONTZA

Diñuenez laster ezkontzen da emengo neskatilla gazte bat Ubide'ko mutil etxagun bategaz. Izen-abizenak urrengo idazki baten ipiniko doguz.

Aurreztik geure zoriyonak.

EZPATADANTZARIYAK

Uste da, aurten Andra Mari yaiyak ezpatadantzari ta guzti izango doguzala. Mutil zintzo biyuan ziran alkate yaunagana ta beragaz ondo aitu ziran; eta oin gogotsu diardue gertetan.

Orregaitik uste da, erriko yaiyei itxura onbat emon barik eztirala gelditukọ. ¡Olantxe mutill! Zeuen asaben oitura on guztiyari beti yarraitu.

Izurtzan be, "Artzaiña"-k iñoanez Irailgo Andra Mari yaiyetarako gertetan zintzo diardue.

KOBAK IKUSTEN

Igaro dan asteko barikuan yuan ziran Salluente aldeko kobak ikusten, emen udia igaroten dagozan batzuk. Lenengo ikusi eben Azkondo'ko berezikue, ta gero Markos-koba esaten yakoña; au, arri-bitxiz apainduriko arzulo eder-ederra da; ta bertara duazanak ainbeste gauza polit ikusita atsegiñez urtetan dabe.

Lengo urte baten, arzulo onetatik arri polit asko erueben Paris eta beste uri batzuetara.

Durango'ko osalari Navarro' Perpeta yaunak erakutsi autsiezan kobak eta enparau Salluente aldia. Onek, baso gauzetara zaletasun andiya dauko, ta orregaitik mañaritar askok baño be, obeto daki Urkuleta-aldeko barri.

Gero danak Salluente'ko iturrira yatsi ziran, eta an azkari edo meriyenda ederra eginda arratsalďia igaro eben.

Azkenez, Franko' Koldobika mutillak gomutagaritzat argazki polit batzuk atara zituan.

EURIYA

Eguazten eta eguenian yausi zan euriyaz, solo-baratzok arnasa ederto artu dabe; baña ondiño geiyau gurean dagoz. Edozelan be, igaz baño legorte gitxiau ta barazki ederraguak agiri dira.

Egunokaz ozkiratxo dago.

ERIOTZA

Aurretik makal luzaro ibilita, igaro dan epallian il zan Arjentina'n, erri-onetako alaba Barrenetxea' Lone andrea, bere bizitzako ogetamabi urtegaz. Amabost urte inguru da Ameriketara yuan zala. Yaunak zeruan euki bei.

ZAURITU

Zugatz batian dinďaunka yolasian ebillela yausita besue apurtu eban, Munditoa'ko Zamalloa' Jon mutikuak. Arin osatu.

OBERANTZA

Bere geixuan oberantza eginda dago Altzaga' Jone andrea. Poztuten gara.

LIBURUTXU BARRI BI

"Euzkerea"-kuak bialduta eguenian artu genduzan "Loyola'tar Iñaki Deuna" ta "¡Biiar, Doniane'ra!" deritxoen liburutxuak.

"Norbait" eta "Otxolua"-k idatziriko idaztiño politak; atsegiñez eta poz-pozik irakurten doguz euzkera eder eta txukunian idatzita dagozalako. Iďaztiño txikiyak izan arren, irakurlia atseginduko daben mamiñ gozo biguna dabe.

Orregaitik ondo izango litzake nozian beiñ onako liburu politak zabaltzia, batez be gaztien artean, ba irakurriyaz gauza asko ikasi ta ganera euzkeraz irakurten oitu ta zaletuko litzakezalako.

Zorionak "Norbait" eta "Otxolua"-ri; baita "Euzkerea" aldizkingi ederrari be.

MAÑARIKO.

LEXONA

ARPIDE BAT

Datorren igandian Jaungoiko lagun, urtengo dabe erri onetako eusko langille batzuk etxe alde guztietara geure lagun eta euskeltzale zintzoa dan Etxebarria Joseba Koldobikan alde arpidé bat egiten. Eztago zetan esan nor dan eta zelan aurkitzen dan geure lagun au, ze badakigu zelan igaro dan urteko dagonillarik eta ona aurkituten ďan gexorik. Eta oneri gexo oneri aurka egiteko txindi batzuk biar deitu eta onek txindiok. ¿Non dira? ¡Lexonarrak! ba gure badozube neuk esango dotzubet non diran; onek (diruok) txindiok dagoz, bijotz samurrak dagozan lekuatan; gomutagizube ze ondasun deukon gure lagunak eta zelango gexoaz dabilen aurka eta, len esan ďotan lekuez bijotzik badeuku eta batez bere kistar bijotzik eta euskeldun bijotzi eta odolik, ez dot uste iñor geratuko danik berak aldeuntxuba emon barik eta gañera norentzako dan jakinik. Alan ba datorren igandian uste dot batzean doyazanak euren sakelak ondo beteta etorriko dirala. Eta irakurleak, ez uste izen euren diñotana Euskaldunentzako ďala bakarrik ezpabere danantzako alan eusko langillak zein garaiko langilleak nai luginak danari eskatzen noa eurok al dabena egiteko gexoagaitik zergaiti ze au danantzako da alan zarrantzako nai gazteantzako alan aberatsantzako ua biar izenean dagozanantzako. Alan da eze ikusiko dogu zelan erritarrak etorriten diran arpidean goraldutengeugana. Igandian ibiliko ďireanak artzen dira onek. Uriarte Eusebi eta Zarraga' Liburi.

Alde batetik

Gorotzika Simon eta Mezo Albontsa, Mendieta Jon eta Olabarrieta Polentzi eta Ormaetxea Paskal eta Mezo Eleuteri.

Badakizube ba irakurleok zelan joango garan zeuen etxeatara eskari eiten eta geure jolasari zeorbaist kenduta aneri lagun zintzoari lagundu. Datorren astean esango dot zer egin dau eta bai Algortako bazkunan ze erabagi artuten daben edo ze uste deuen. Onek lez garaiko bazkunak eiten badabe lan, uste dot, Etxebarriak eskarrak ugeri emongo ďaitubela beragaitik apur bat lan egin eta txindijak emon deitubenari. Eta amaituteko noa aurretik eskarrak emoten eusko langille guztiri eta garaitiko lexonatar guztiri, gexoaren ixenean.

OSAKUNTZA BAT

Bilbao'n Basurto'ko Osatetxean egin dautsie osaguntza bat geure lagun zintzo dan Elorrieta Josebari eta entzun dotenez ondo dago. Poztuten naz olan izeteagaz eta ia len bait len geure artean ikusten zeran.

EZ-BEAR BAT

Igaro dan eguenan jazo jako ez bear bat, Earle'ren lantokian geure lagun Rappa' Jon'eri eta larri ibili dala entzun dot ze tximistak ikutu eideutso. Al bait gitxien izen daitela opaten dautsot.

ETORRI DIRANAK

Igaro dan eguenan etorri ďira Logroñotik geure lagun eta auzokide dan Basañez' Koldobika eta bere alabak Josebe, Miren eta Agurne. Ondo etorrijak. Eta Miren'ek egin danagaz enaz bapere poztu.

BESTEA.

OIARTZUN

ERRIKO JAIAK IGARO DIRA

Aurten gutxiena zala ustean beste aldera izan da. Iñazio Deun egunian pultsolari ta arri jasotzallia, gero xexena "musika" ta guzi gañera eguarďian erestaldia; zer entzungo ta "fxotis" ta "polka" zar batzuek, ni beintzat lotsatu nitzan bai beste asko ere, izane "txanranga" oiek bazterrak nasteko besterik ez dira.

Esteban Deun egunian meza nagusi aurretik eliz bira ederra erriko Zaindari Deunaren egiazko ezurra bikaio jaunak eramanaz txistulariak oso ederki jo zuten, Bartolomeus'en meza ere kemetsu ta egoki abestua. Meza ondoren Lizaso txistulari ospetsuak arrigarrizko soñu jotzea egin zun bai txalo ederrak entzun ere. Txirrita eta Prantzesak bertso egokirik bota zuten, belarriak erne zeuskan antxe jendeak. Arratsaldean bezpera ondoren erriko agintari eta apaiza jaunak Errenderiko makil dantzarien erdian erriko etxera gero enparantzan ederki dantzatu zuten mutil kementsu oiek zortzikuarekin amaituaz. Iganďiān pilloṭariak Aranburu ta Gaztelumendi emenguak Loiolako Etxari anaiei irabazi zien, arratsaldean txirringarri ta xexenak. Astelenian Abere batzaldiko sariak banatu ta gero bertsolari ta laisterketa; iru egunetan "zine" ta suak izan dira azkeneko egunean zezen suzkoa, dantza ugari egin da egun oietan bañan "lotuan" iñortxo ere ez, oraindañoko bide oni jarraia dezaiogun bestela gureak egin du gure enparantzan dantza lotua ikustezkeroz ez degu "musika" bearrik.

ENARA.

ZEANURI

Urtero lez, Arratieko elexate onetan jai ospetsuak izango dira.

14'an Areatza'ko da emengo txistulariak biribilketa. Arratsalďeko seis ,Salvea. Udal-gizona kyoanik bertara.

15. Goxean-goxetik txistulariak itzartuko dabez yairako gertetako biztanleak.

Amar terdietan meza nagosia da lenengo aldiz emongo jaupa erri onetako seme Ibarra' Julio Aba karmeldar. Itzaldia Aba Martin izlari errimeak abestuko dan jaupa "Pontifical" lenengoa Bilbo'ko da Yurre'tako abeslariak lagunduta.

Meza onetara Udal gizonak da txistulariakaz izango dira Yurreta da emengo ezpatadantzariak.

Meza onďoren pelota lekuen oneskundea edo bendeziñoa urrengo ezpatadantzari da aurreskulariak.

Arratsaldean

5'tan lenengo aldiz pelota leku barri onetan partidu ospetsua. Españeiko txapeldun diran pelotariakaz auron ixenik ondiño eztakigunak.

Urrengo añinkariak da bertsolariak ta abar.

Gabean erromeri ondoren "zinea" bertako erri-onetako gauzakaz.

16. Biribilketa txistulariak.

Meza nagosia aurreko egunean lez, Abesturik "Pontifical" bigarrena. Itzaldia Unzueta Fortunato jaun argiak; ondoren Urraburu'n zeyan mutikoen yolasak.

Arratsaldean

5'tan pelota partidua.

Monasterio da Ubillak (Mallabia txikerra da beste bateri.

Añiñkariak da txirringulariak.

Jolasa.

Gabean, aurreko egunean lez zinea.

17. Arimen elezkixuna. Itzaldia Unzueta Fortunato jaunak.

Umeen jolasak.

Pelota partidua zale batzuk.

Jolasa.

18'an. Igandea dan ezkero izango dogu geroago zer egongo dan.

NASKALDIJA

Igandian emen izan ziran Robles Arangiz' Imanol da Arza' Andoni ("Alangoko bat" ixen orde erabilten ďaben euskal-idazlea), euron sendiagaz eguna igaroten Bilbo'tik etorri ta.

Goikouria Jose'n sendia da bertatik Bengoetxea Migel mutil gaztea.

Arrigorriaga'tik etorrita emen aurkitzen da Oleaga Margarita semeakaz.

Igandean, gaur (11'an) emengo erri onetako ezpatadantzariak emengo Urraburu plazan dantzatuko dira. Arratsaldean yai polita egiteko ustea dago.

SARI-JOTEAK

Igandean izango dogu gari yoten emengo bateri erabaziteko besterik bacau. Da eupadea bota be egingo da.

BASERRITAR BAT.

"KIRIKIÑO" - SARIRAKO

	Laurleko
Lendanik	7.036,75
"Jaungoiko-Zale"-ren idazle batzarrean batua	40
Guztitara	7.076,75

COMENTARIOS AL PLAN YOUNG

ALREDEDOR DE LA CONFERENCIA DE LA HAYA

La actualidad de la Conferencia de La Haya da margen para señalar las distintas consideraciones relativas a la ejecución del plan Young, médula sustancial de aquel organismo.

El plan Young es la liquidación costosa, pero necesaria, de una negociación que viene viciada desde su origen, principalmente porque no existe una armonía perfecta, no precisamente con Alemania, eterna rebuscadora de ventajas ante el enorme fardo de deudas que gravita sobre ella, sino entre los exaliados mismos.

Ultimamente proviene el malestar de la instauración del laborismo en Inglaterra. Después de cinco años de intervalo, la situación es exactamente la misma en 1929 que en 1924, cuando advino el primer Gabinete Mac Donald. En ese tiempo, Herriot y Clementel se presentaron en Londres en calidad efectiva de "financieros". ¿Qué fueron a pedir? La aprobación del plan Dawes. Su pretensión fué aunar las "deudas interaliadas" y las "reparaciones", llegar a un convenio eventual con Inglaterra para ejercer contra Alemania una coerción colectiva.

Ramsay y Snowden tendían, como hoy, a favorecer a Alemania y pedían compensaciones políticas. Requerían, no tan sólo el abandono de la explotación y de la guardia del Ruhr, la liberación de las plazas rhenanas y el aplazamiento de la resolución del problema de seguridad, sino que, además, que en cuanto se evacuase el Ruhr se procediese asimismo a desalojar de tropas la zona de Colonia.

El Gabinete radical-socialista presidido por Herriot cedió. No gobernaban entonces el centro y las derechas de Briand y Poincaré.

¿Cuál es el panorama político británico en 1929? Análogo al de un quinquenio antes. No así el del Quai d'Orsay. Ramsay y Snowden vuelven a compulsar las mismas o parecidas negociaciones que dejaron interrumpidas en 1924. El objetivo es idéntico: aprovecharse de una negociación financiera para aminorar las garantías occidentales que la mística socialista juzga inútil para la Gran Bretaña y peligrosa para el mantenimiento del equilibrio europeo.

✤ ✤ ✤

Este es el verdadero preámbulo de la Conferencia de La Haya para la ejecución del plan Young.

En la mente de los que no opinan como el "Labour Party" se precisaba, primero: que las negociaciones de 1929 no se confiasen a los negociadores de 1924; segundo, que, conforme a los preceptos del derecho y de las obligaciones elementales de la equidad, fuesen convocados a una asamblea todos los signatarios del tratado de Versalles, en completo "pie de igualdad", en la que no faltasen ni los que pactaron el convenio del Ruhr, ni los que suscribieron el pacto de Locarno, ni los que inspiraron el tratado de París.

Alguien llamó "escándalo" a lo ocurrido en Londres y trató de persuadir a la opinión aliada continental de que Herriot y Clementel, bajo una apariencia de identidad de ideologías, habían sido víctimas de una "oligarquía" laborista, vestida con "pantuflas de seda"...

Si hemos de puntualizar con más claridad, agregaremos que el socialismo británico se ha entendido difícilmente en casi todas las ocasiones con el republicanismo francés. En La Haya, Henderson y Snowden forman un contraste más o menos violento con Briand, Benes, Zaleski y Mironesco.

Y, en tercer lugar, el éxito de la conferencia depende —no conocemos todavía más que sus comienzos— de la unión de los conferenciantes. De no solicitar, para no tener nada que ofrecer; esperar al comprador, para vender a mejor precio; no ceder, sin previamente poseer.

Esta ha sido, por lo menos, la mentalidad franco-belga y sus simpatizantes o adherentes antes de presentarse en Holanda. "Maniobrar; no "dejarse" maniobrar...", expresaba en cierta ocasión un parlamentario poincarista.

La libertad de obrar exige libertad de espíritu. Quien pide, no dispone de ella. Solicita, insiste, promete. Tal vez, cese. Lo más frecuente es... que después transija.

Para los aliados que no sean ingleses ni los exaliados norteamericanos, pero especialmente para los franceses, el problema de las deudas interaliadas es un simple párrafo del capítulo de las reparaciones, determinado por los mismos principios y reglamentado por la equidad moral. Para los otros, es una serie de convenios particulares, exigidos por circunstancias económicas y reglamentadas—para los yanquis—por la costumbre comercial.

Desde el punto de vista del "Labour Party", o se persigue especiosamente un triunfo político para prestigio del partido, procurando conseguir elevar la proporción de las cuotas incondicionales reservadas para el pago de las deudas contraídas con Norteamérica y rechazando las anualidades de los préstamos en mercancía, o se anatematiza una obra "conservadora", con el deseo de modificar las condiciones del reglamento recomendado por los técnicos de París, ocultando una enemiga disimulada contra las inspiraciones de Francia, oposición que Felipe Snowden, hoy canciller del Tesoro de Inglaterra, ya demostró malhumorado desde antes de ser ministro de Mac Donald, aunque no con la aprobación oficiosa y expresa del hoy primer ministro.

Para los norteamericanos, el espíritu sustentado es bien claro. "Deberíamos beneficiarnos—decía en París uno de sus representantes—sobre el capital y los intereses, aun en las reducciones mismas que han sido concedidas, a pesar nuestro". Cumplir rigurosamente los Tratados de Washington (Balfour y Mellon-Berenger) y en sus plazos exactos. Es la táctica del "businessman" yanqui.

Estas actitudes son los caracteres de divergencia que han precedido a la Conferencia de La Haya y que pueden trastornar todos los trabajos realizados, a costa de tantas fatigas, en las reuniones de París hasta la formalización del plan Young, de cuya ejecución definitiva se trata. Volver a las andadas sería peligroso.

✤ ✤ ✤

Ya el problema de las deudas, como si adquiera su última sazón en La Haya, sería manjar muy indigesto el renovarlo. Alguna utilidad y dignidad podría encerrar ese acto, pero dentro de dos condiciones ineludibles: después de la ratificación del documento internacional que, hilvanando la obra de Alejandro Millerand y François Marsal, une en un solo haz las deudas y las reparaciones, y a petición colectiva de los deudores europeos, solidarios de aquéllas. Sólo se necesitaría que lo promoviesen, de mutua conformidad, París y Berlín.

Quizá no transcurran diez años sin que se trate de modificar todavía el plan Young, a pesar de los rigorismos de categoría con que trata de revestírselo en la hora presente.

Pero Europa necesita de paz y el tema principal es que se rompa su equilibrio. Los Estados Unidos son los que debieran cooperar, "desinteresadamente", a ese fin. Nada de medidas de coerción financiera encerrada en la estrecha fórmula de que "los negocios son los negocios", sino de generosas liquidaciones de una lucha en que no debían haber habido ni vencidos ni vencedores, ni deudas ni acreedores.

Hoover es el árbitro principal del mundo civilizado.

ERRI.

Ecos de Sociedad

VIAJES

Han regresado de Alemania don Angel Escauriaza y señora.

—De Huesca llegó a Asúa, para pasar unos días al lado de su familia, don Pedro de Uriarte.

—Regresaron de su viaje de novios don Rafael Yohn y su esposa, Paz de Artecha y Ortiz de la Riva.

—Llegó al Abra el aviador señor Ansaldo, procedente de San Sebastián, con objeto de saludar a su compañero el capitán Ruiz de Alda, que vino ayer a Las Arenas.

—Regresó de Suiza don Manuel Salberri.

—Volvieron de su viaje de novios los señores de Zunzunegui (don Enrique).

—Está entre nosotros el muy ilustre señor don Cipriano Isla Zorrilla, canónigo de la santa iglesia catedral y profesor de Teología del Seminario Conciliar. Hoy domingo, celebrará la santa misa en el convento de la Merced, a las ocho, y distribuirá la sagrada comunión a los fieles.

VERANEO

Fueron a Pedernales don Dámaso Ar...na, y a Gopegui (Alava) don Juan Ma...tegui.

Viajeros llegados a Sobrón, procedentes de:

De Madrid, don Emilio Baillo, doña Dolores Lugo (viuda de Serra), doña Eugenia de Serra, don Ventura Sánchez, don Ricardo Chauza, don Eduardo Carbajal con sus hijas Clara y Carmen; don Melchor Magan, doña Joaquina Llano, doña Adela Rodríguez de Amato, don Carlos Barreda, con su señora y su hija María Paz; doña Leonor Lafuente, don José Nicolau.

—A Villarcayo, el joven don Ignacio Lope.

—De Zaragoza, doña Adela Sevilla, doña Asunción Gabás, don Pedro Concellón, doña Adelina Fornies, doña Carmen Concellón.

—De Bermeo, don Casildo Amonategui.

—De Bilbao, don Fernando Amann, don Jesús Barreiro, con su señora; don Anastasio Arrazola, don Demetrio Retolaza, con su señora y familia; doña Nicolasa González, doña Fermina Vivanco.

—De Calatayud, don Joaquín Montiel González.

—De Barcelona, don Antonio Vela.

—De Sevilla, don Fernando Gogeascoechea, con su señora.

—De Tudela, don Segundo Arambarri zabala.

—De Logroño, don Leopoldo Santadilla, don Alejandro Ochoa, don Manuel María Sáez.

—De Burgos, don Domingo Aniel Quiroga.

—De Salamanca, doña Saturnina Mendoza, doña Virginia Domínguez y su hija Luisa.

—De Guadalajara, el señor gobernador don Luis María Cabello Lapiedra, con su señora.

—De Lodosa, don José Miranda.

—De Zamora, don Gonzalo Alonso Salvador y don Tomás Calvo.

—De Segovia, don Rogelio Urrialde con su señora.

—De Tafalla, doña Filomena Alva...

PETICION DE MANO

Por la señora viuda de Cuesta, y para su hijo Antonio, ha sido pedida en Plencia la mano de la señorita Mercedes Nar... e Igartua.

La boda se celebrará el próximo octubre.

BODA

En la basílica de Begoña contrajeron ayer matrimonial enlace don Rafael Carbayeda Hevia y la virtuosa señorita María Corredor Azpiri, ambos de distinguidas familias de Oviedo y Madrid, respectivamente.

Bendijo la unión el párroco de Begoña, don Félix de Bustinduy, pariente de la novia, y apadrinaron a los contrayentes don Rafael Carbayeda y doña Teresa Corredor, padre y tía, respectivamente, de los desposados.

Terminada la ceremonia, se sirvió un espléndido almuerzo a los invitados en el Casino de Archanda.

Los novios salieron después en viaje por varias capitales.

Enhorabuena.